

A Régiók Bizottsága véleménye a következő témában: Az Európai Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága számára: „Az idősebb dolgozók foglalkoztatottsági szintjének növelése és annak késleltetése, hogy elhagyják a munkaerőpiacot”

(2005/C 43/03)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Bizottság itt következő közleményére a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága számára: *Az idősebb dolgozók foglalkoztatottsági szintjének növelése és annak késleltetése, hogy elhagyják a munkaerőpiacot* (COM(2004) 146 végleges);

tekintettel az Európai Bizottság 2004. március 3-i döntésére arról, hogy konzultál a bizottsággal erről a szövegről az Európai Közösséget létrehozó szerződés 265(1) cikke alapján;

tekintettel a Régiók Bizottsága (továbbiakban: RB) elnökének a 2004. január 27-én hozott döntésére, amellyel utasítja a „Gazdaság- és Szociálpolitika” bizottságot, hogy készítsen véleményt ebben a témában;

tekintettel az RB véleményére, melyet az Európai Bizottságnak a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága számára kiadott jelentésére készített el (a Stockholmi Európai Tanács által kért jelentés): *A munkaerőpiaci részvétel növelése és az aktív öregedés népszerűsítése* (CdR 94/2002 végül.)⁽¹⁾;

tekintettel az Európai Bizottságnak a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága számára kiadott jelentésére (a Stockholmi Európai Tanács által kért jelentés): *A munkaerőpiaci részvétel növelése és az aktív öregedés népszerűsítése* (COM 9/2002 végül.);

tekintettel az Európai Bizottságnak a következő közleményére: Egy biztos és fenntartható nemzeti nyugdíjrendszer támogatásának integrált megközelítése (COM (2001) 362 végleges);

tekintettel a 2001-es Stockholmi Európai Tanács következtetéseire;

tekintettel a 2002-es Barcelonai Európai Tanács következtetéseire;

tekintettel az Európai Bizottságnak a Tanács részére készített alábbi jelentésére: *A lisszaboni reformok átvitele a kibővített Unióba* (COM(2004) 29 végleges/2);

tekintettel a Bizottságnak *A stockholmi és barcelonai célkitűzések* című munkadokumentumára: *Az idősebb dolgozók foglalkoztatottsági szintjének növelése és annak késleltetése, hogy elhagyják a munkaerőpiacot* (SEC(2003) 429);

tekintettel a Wim Kok elnöklete alatt működő foglalkoztatási munkacsoport jelentésére: *Állások, állások, állások: Több munkahely teremtése Európában, 2003. november*;

tekintettel a 2003-2004-es közös jelentésre: *Foglalkoztatási politika az EU-ban és a tagállamokban, 2004.*

tekintettel a „Gazdaság- és Társadalompolitika” bizottság 2004. július 6-án elfogadta az (RB 151/2004 1. rev.) véleménytervezetet (Előadó: **Alvaro ANCISI**, Ravenna városi tanácsának tagja (EPP, Olaszország))

Továbbá figyelembe véve,

1. hogy az aktív öregedés és a korosodó dolgozók munkaerőpiaci részvétele két elsőrendű fontosságú téma, és mindkettő fontos szerepet játszik a fenntartható gazdasági növekedés és a szociális kohézió célkitűzéseinek megvalósításában, mint ahogyan az már 2000-ben megfogalmazódott a lisszaboni stratégia kidolgozásakor;
2. hogy a 2001-es Stockholmi Európai Tanács lefektette azt az európai bizottsági célkitűzést, hogy 2000-re 50 %-ra kell emelni az 55-64. év közötti korcsoport átlagos foglalkoztatottságát;

⁽¹⁾ HL C 287 / 2002. 11. 22., 4. old.

3. hogy a 2002-es Barcelonai Európai Tanács azt a következtetést vonta le, hogy fokozatosan növelni kell azt az átlagéletkort, amikor a dolgozók nyugdíjba mennek az Európai Unióban, körülbelül öt évvel;
4. hogy bár az elmúlt néhány évben pozitív volt a tendencia, az EU még mindig nagyon messze van a maga által kitűzött két célkitűzése megvalósításától, és fennáll az a veszély, hogy nem tudja megvalósítani azt a Lisszabonban kitűzött célt, hogy 70 %-ra növelje a foglalkoztatási arányt;
5. hogy még mindig jelentős különbségek vannak a különböző országok között, annak ellenére, hogy egyre több tagállam ülteti gyakorlatba saját nemzeti stratégiáját, különösen a nyugdíjrendszer reformját illetően;
6. hogy kritikus kérdés a nemek közötti megoszlás a munkaerőpiaci részvételt illetően, és hogy a női foglalkoztatottsági arány átlagosan 30 % az 55-64 évesek korcsoportjában;
7. hogy Európa lakosságának előregedése azt jelenti, hogy az 50 fölötti korosztály teszi ki majd a potenciális munkaerő legnagyobb százalékát és a munkaerőpiacon megjelenő fiataloké pedig csak egy kisebb százalékot;
8. hogy az idősebb dolgozók munkaerőpiaci részesedésének növekedése alapvető fontosságú a gazdasági növekedés és a szociális védelmi rendszerek fenntartása szempontjából;
9. a várható élettartam növekedése több lehetőséget nyújt majd arra, hogy életünk folyamán legjobb képességeinknek megfelelően kibontakoztathassunk, és az aktív élet meghosszabbodása lehetővé teszi az emberi potenciál még nagyobb kiteljesedését.

a következő véleményt fogadta el a 2004. szeptember 29-én és szeptember 30-án megtartott 56. plenáris ülésén (szeptember 29-i ülés).

1. A Régiók Bizottsága nézetei

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1.1 **osztja** az Európai Bizottság aggodalmát, hogy az idősebb lakosság foglalkoztatását elősegítő drasztikus intézkedések nélkül az EU foglalkoztatási célkitűzéseit nem lehet megvalósítani;

1.2 **egyetért** azzal az elemzéssel, mely azt vizsgálja, hogy milyen feltételeknek kell a munkaerőpiacon megvalósulniuk ahhoz, hogy a dolgozók aktív életét meg lehessen hosszabbítani: megfelelő pénzügyi ösztönzés, jó egészségvédelmi és biztonsági feltételek a munkahelyen, rugalmas munkaszervezés, állandó továbbképzési lehetőségek, hatékony megelőző munkaerőpiaci politika és a munka minőségének javulása;

1.3 **értékeli**, hogy az Európai Bizottság úgy véli, hogy a tagállamoknak radikális intézkedéseket kellene elfogadniuk, és meg kellene fogalmazniuk az aktív öregedés kérdése kapcsán egy olyan általános politikát, mely nem csak a nyugdíjprogramok reformjának kérdését oldaná meg, hanem kiállna amellett is, hogy mindenki számára hozzáférhetőek legyenek a továbbképzési lehetőségek és a munkaerőpiacon való aktív működéssel kapcsolatos politikai intézkedések, életkortól függetlenül, és hogy karrierjük folyamán fokozatosan olyan módon változzanak a dolgozók munkafeltételei, hogy kedvük legyen alkalmazásban maradni;

1.4 **fontosnak tartja**, hogy külön stratégia keretében figyelmet fordítsanak arra, hogy növekedjen az 55 és 64 év közötti nők foglalkoztatottsága;

1.5 **meg van győződve arról**, hogy a szociális partnerek döntő szerepet játszanak az aktív öregedés stratégiájának elfogadásában és a dolgozók karrierje minőségének javításában.

1.6 **meg van győződve arról**, hogy közösségi szintű politikai intézkedésekkel az aktív öregedés stratégiáját támogatni és népszerűsíteni lehet.

2. A Régiók Bizottsága ajánlásai

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

2.1 **hangsúlyozza**, hogy annak késleltetése, hogy az idősebb dolgozók elhagyják a munkaerőpiacot magától értetődőnek tekintendő az aktív lakosság számára a munkaerőpiaci életciklus keretein belül. A stratégiai foglalkoztatáspolitikát illetően jobb lenne úgy fogalmazni, hogy „vezető szerepet kell adni a különböző korosztályoknak” vagy „különbözőségeken alapuló” politikáról beszélni, ahelyett, hogy néven neveznénk az idősebb korosztályt, mint egy különleges csoportot. Mindenki számára, aki részt vesz a munkaerőpiaci folyamatokban, lehetővé kell tenni, hogy aktív élete folyamán, annak minden szakaszában, lehetősege legyen családi életét összehangolni munkájával.

2.2 **egyetért** az Európai Bizottságnak azzal az elsőrendű fontosságú stratégiájával, hogy támogatni kell az olyan kulturális változásokat, melyek elősegítik azt, hogy élete folyamán mindenki a legtöbbet hozhassa ki az emberi tőkéből, népszerűsíteni kell az aktív öregedést, el kell kerülni azt, hogy az idősebb emberek kiszoruljanak a munkaerőpiacról és ezért növelni kell foglalkoztatottságuk százalékos arányát, mert – ha figyelembe vesszük a munkaképes korú lakosság csökkenését – ők alkotják majd a rendelkezésre álló munkaerő jelentős részét;

2.3 **úgy véli** azonban, hogy mindez nem elegendő ahhoz, hogy a legtöbbet kihozzuk az idősebb generációban rejlő lehetőségekből, hanem arra is szükség van, hogy elismerjük annak a jelentőségét, hogy az idősebb korosztály önkéntes és nem hivatalos keretek között zajló, hasznos társadalmi tevékenységet tud végezni, ezért tehát fontos minden olyan munkatevékenység – legyen az fizetett vagy fizetetlen - fontosságát elismerni, mely elősegíti a gazdaságot, az egyéni jólétet és a szociális kohéziót helyi szinten, függetlenül attól, hogy az gazdasági vagy szociális szempontból jelentős;

2.4 **megegerősíti**, egyetértésben az Európai Bizottsággal, hogy az idősebb korosztály foglalkoztatottságának elősegítése érdekében nagyon fontos bizonyos stratégiák népszerűsítése az egész aktív élet folyamán: a munkahelyen jó egészségvédelmi és biztonsági feltételeket, rugalmas munkaszervezést, állandó továbbképzési lehetőségeket és a munka minőségének javulását kell biztosítani, valamint további, a munkaerőpiacon való aktív működéssel kapcsolatos politikai intézkedések révén kell a foglalkoztatottságot biztosítani az egész aktív élet folyamán;

2.5 **úgy véli** azonban, hogy ahhoz, hogy idősebb nők ne hagyják abba a munkát, hogy halasszák el nyugdíjba menetüket és hogy könnyebben elkezdhessenek újból dolgozni, valamint, hogy növekedjen a nők foglalkoztatottsági arányszáma, nem elegendő különálló intézkedéseket hozni, hanem arra van szükség, hogy olyan stratégiát valósítsanak meg, mely lehetővé teszi nők számára, hogy egész aktív életük folyamán össze tudják egyeztetni a munkahelyen eltöltött időt azzal az idővel, melyet a családjukkal való gondoskodással töltenek;

2.6 **reméli** – annak tudatában, hogy Európai Bizottság már vizsgálja azt a kérdést, hogy lehet-e tapasztalati úton bizonyítani, hogy a fiatalabb és idősebb dolgozók tényleg helyettesíthetők-e egymással –, hogy a kifejlesztett stratégiák keretében a rugalmas munkaszervezés részeként megkísérelnek majd gyakorlatba ültetni egy generációk közötti szolidaritási szerződést, mely elősegítené az idősebb korosztály fokozatos visszavonulását, de ugyanakkor lehetővé tenné azt, hogy tapasztalatuk és szakmai hozzáértésük átadásával támogassák a fiatalabb korosztályt;

2.7 **egyetért** az Európai Bizottságnak azzal a véleményével, hogy az ESF-projekteknek köszönhetően az idősebb korosztály is hasznát látja annak, ha újból aktívvá válik a munkaerőpiacon. Vannak jó példák arra, hogyan tudták az idősebb korosztályhoz tartozó volt vezetők a helyes gyakorlatot továbbadni úgy, hogy miután lehetőséget kaptak arra, hogy tudásukat aktualizálják és új készségeket sajátítsanak el, a helyi munkaerőpiacon bevonták őket olyan helyeken, ahol kevesen rendelkeztek vezetői képességekkel.

2.8 **hangsúlyozza** azt, hogy milyen fontos olyan területi foglalkoztatási terveket a gyakorlatba ültetni, melyekbe bevonják a szociális partnereket, mert ilyen módon elő lehet segíteni az oktatáshoz és képzéshez való élethosszig tartó hozzáférést, meg lehet erősíteni az olyan, a munkaerőpiacon való aktív működéssel kapcsolatos politikai intézkedéseket, melyek főleg az idősebb korosztályhoz tartozó munkanélküliek számára a tanácsadást és újrafoglalkoztatást segítik elő, meg lehet próbálni kitalálni, hogy milyen intézkedésekkel lehet a munkaerőpiaci politikában elősegíteni a jólétet és a szociális kohéziót, valamint az idősebb korosztály részvételét az aktív társadalmi életben;

2.9 ezeknek a stratégiáknak a fényében a Régiók Bizottsága **hangsúlyozza** a helyi és regionális önkormányzatok központi szerepét, rámutatva arra, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani azokra a tevékenységekre és programokra, melyek ezeknek az önkormányzatoknak a hatáskörébe és érdekszférájába tartoznak, mert csak ilyen módon kerülhető el az, hogy a társadalomban veszélyes módon két csoportra szakadjon az idősebb korosztály a még aktív és gazdasági szempontból produktív idősebb dolgozók, valamint a társadalom peremére kiszorult idősebb emberek között;

2.9.1 **hangsúlyozza**, hogy milyen fontos az, hogy a helyi és regionális önkormányzatok felismerjék, hogy az ő szerepük az

is, hogy az idősebb korosztály részére társadalmi szempontból hasznos munkával kapcsolatos kezdeményezésekkel álljanak elő (idősebb személyek által a saját közösségük javára végzett fizetetlen vagy részben fizetett önkéntes munka, közösségi szolgáltatások az idősebb korosztály részére stb.). A szociális szempontból jelentős munkának az ilyen osztályozása nemcsak azért fontos, mert növeli a szolidaritást, erősíti a közösséghez tartozás érzését, serkenti az idősebb korosztály aktív polgári öntudatát és elősegíti a korosztályok közötti kapcsolatokat stb., hanem azért is, mert kombinálható olyan megoldásokkal, melyek lehetővé teszik a munkaerőpiac fokozatos elhagyását, illetve az oda való visszatérést azok számára, akik már kiszorultak belőle;

2.9.2 **rámutat arra**, hogy annak a célkitűzésnek a keretében, hogy növekedjen az 55 és 64 év közötti nők foglalkoztatottsága, feltétlenül központi szerepet kell kapniuk a helyi és regionális önkormányzatoknak is, mivel az általuk nyújtott szolgáltatások teszik lehetővé az ennek a csoportnak a gondozására szoruló családtagjairól (gyerekek vagy olyan felnőttek, akik nem tudják magukat ellátni) való gondoskodást, nem elfeledve azt sem, hogy ennek a korcsoportnak még jelentős a szerepe a családon belül a többi családtagról való gondoskodásban, főleg ha figyelembe vesszük a jelenlegi demográfiai tendenciát. Továbbá, ahhoz hasonlóan, ahogyan az Európai Bizottság lehetőséget lát arra ebben a dokumentumban, hogy már a dolgozók karrierje folyamán bevezetésre kerüljenek a folyamatos képzéssel és a rugalmas munkaszervezéssel kapcsolatos intézkedések, ugyanakkora figyelmet kell szentelni az olyan továbbképzési és szervezeti stratégiáknak és oktatási, szociális és népjóléti szolgáltatásoknak is, melyek lehetővé teszik a nők számára azt, hogy egész aktív életük folyamán összeegyeztethessék szakmai karrierjükkel járó elkötelezettségeiket családon belüli elkötelezettségeikkel;

2.9.3 **úgy véli**, hogy nemcsak a nemzeti társadalombiztosítási és nyugdíjstratégiák elősegítése alapvető fontosságú, hanem a területi foglalkoztatási tervek támogatása is, mert ennek következtében a helyi és regionális önkormányzatoknak lehetővé kell tenniük a szociális partnerek bevonását a stratégiák elfogadásába. Az ilyen tervekbe bele kellene foglalni olyan innovatív intézkedéseket is, melyeknek az lenne a fő célkitűzése, hogy megelőzze az idősebb korosztály kiszorulását, hogy ennek a korosztálynak a foglalkoztatottsági aránya növekedjen, valamint az, hogy a bennük rejlő lehetőségeket úgy gazdasági, mint társadalmi szempontból képesek legyenek megvalósítani. Valóban úgy van, hogy csak a területi tervek szintjén – melyeket az EU kísérleti és finanszírozási alapjainak is kell támogatni – lehet az egyrészt a lakosság fokozatos öregedéséből, másrészt az aktív lakosság csökkenéséből adódó összes gazdasági és szociális kérdést lefedni.

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA VÉGÜL

2.10 **megegerősíti** annak fontosságát, hogy a tagállamok megosszák egymással a helyes gyakorlatot, különösen a helyi és regionális tapasztalatokat, valamint azt, hogy folytassák a közösségi kezdeményezéseket és intézkedési terveket, melyek nemcsak a tagállami politikának a nyugdíjrendszerrel és a szociális rendszerrel kapcsolatos megreformálására irányulnak, hanem arra is, hogy helyi szinten támogassák azokat a szociális és gazdasági intézkedéseket, melyek az idősebb dolgozók foglalkoztatottságának növelésére irányulnak.

Brüsszel, 2004. szeptember 29.

A Régiók Bizottsága
elnöke
Peter STRAUB